

Nieuwsbrief 14

Februari 2013

Maandag 25 februari 2013

Stijn Hovens, Malenthe Teunis en Renno Hokwerda

Drie presentaties

Drie studenten die de modules *Wetenschap in de Poolgebieden* en *Inleiding* van de Minor Arctische en Antarctische Studies volgden, geven een presentatie van het onderwerp waarover zij een scriptie schreven.

Stijn Hovens:

De geopolitieke impact van het plaatsen van Russische vlag op geografische Noordpool

Op 2 augustus 2007 plaatste een Russische duikboot de Russische vlag op de geografische Noordpool. Volgens de eerste stuurman van de Russische duikboot, Sagalevitch, was het plaatsen van de vlag vooral een overwinning van de mens op de natuur omdat nog nooit iemand daadwerkelijk de zeebodem van de geografische Noordpool had bereikt. Volgens de Russische media speelde er meer, ten eerste was het plaatsen van de vlag een compensatie voor het verliezen van de strijd om de maan van de Verenigde Staten in 1969, daarnaast stelde Rusland op deze manier 'hun' noordelijk gebied veilig om het in te toekomst economisch te exploiteren. Andere naties, met Canada voorop, riepen dat deze expeditie enkel een poging van Rusland is om op kolonialistische wijze de Arctische Oceaan te claimen en kondigden zelf expedities aan om ook 'hun' noordelijke gebieden veilig te stellen.

De 'Arktika 2007' expeditie heeft niet alleen geleid tot een hele hoop reacties van landen, belangenorganisaties en wetenschappers. Ook in de media en landelijke opinies van verschillende (noordelijke) landen is de Noordpool een 'hot topic' geworden. In mijn scriptie probeer ik uiteindelijk antwoord te geven op de vraag of de vijf circumpolaire landen hun beleid aangaande de Noordpool hebben veranderd naar aanleiding van de Russische expeditie.

Malenthe Teunis:

Olie in Arctische wateren

Het Arctische gebied wordt door het smelten van het zee-ijs steeds toegankelijker. De oliemaatschappijen zien nieuwe mogelijkheden in dit gebied, aangezien er grote hoeveelheden olie aanwezig zijn. Maar met het boren komen risico's mee. Een olielek kan ernstige gevolgen hebben. Maar zijn deze gevolgen ook echt groter in het Arctische gebied? In deze presentatie kijken we naar de effecten van een olievlek in twee gebieden, de Golf van Mexico en het Arctisch gebied. De verschillende manieren van het opruimen van een olievlek zullen behandeld worden, maar ook de effecten van olie op dieren in het voedselweb en dan met name dieren die een belangrijke functie hebben. Uiteindelijk zal duidelijk worden of het boren in het Arctische gebied ook werkelijk gevaarlijker is dan het boren in de Golf van Mexico.

Renno Hokwerda:

Ruimtelijke problemen bij de exploitatie van bodemschatten in Groenland

Op de middelbare school maakte Renno over dit onderwerp een profielwerkstuk. Nu, twee jaar later, kijkt hij terug op de reis naar Groenland en hoe studeren aan de universiteit en de minor zijn beeld, werkwijze en gegevens van toen hebben veranderd.

Wanneer 25 februari 2013

Hoe laat 19.30 uur

Waar Arctisch Centrum, Aweg 30 (ingang Herman Colleniusstraat)

Toegang € 2,- , inclusief koffie en thee, studenten € 1,-

Programma maart-juni 2013

Maandag 11 maart 2013, tijdstip nog niet bekend.

Daniel Cartier, hoogleraar Literatuur Universiteit Quebec, is uitgenodigd om een publiekslezing te houden. De werktitel van zijn lezing is "Representations of the North".

Maandag 25 maart 2013

Lezing door Job Westra over "De rol van het Arctisch gebied in de handel van het middeleeuwse Europa".

Maandag 29 april 2013

Lezing door Ronald Visser over "De praktijk van onderzoek op Antarctica" n.a.v. zijn deelname aan het Nederlandse onderzoek op de Britse basis Rothera.

Dinsdag 28 mei 2013

Afscheidssymposium Louwrens Hacquebord. Informatie volgt!

Maandag 3 juni 2013

Lezing door Miranda Cornelisse over de invloed van toerisme op de Sami-samenleving in Finland.

Literatuur

LASHIPA. History of Large Scale Resource Exploitation in Polar Areas.

Dit rijk gekleurde boek bevat veel documenten die gepresenteerd zijn bij de laatste LASHIPA workshop in Sint-Petersburg, Rusland 2-4 november 2009. De workshop werd georganiseerd om het NWO-bilaterale project LASHIPA Rusland-Nederland af te ronden en om de mogelijke toekomstige samenwerking tussen de deelnemers van het sub-project van de Eurocore Boreas Colony, Empire, Environment: A Comparative International History of Twentieth Century Arctic Science (CEE) en de deelnemers van het International Polar Year project Large Scale Historical Exploitation of Polar Areas (LASHIPA) te bespreken.

De discussie tussen deze twee projecten bleek zeer vruchtbaar en de wetenschappelijke kwaliteit van de documenten van de deelnemers van de workshop was van dien aard dat er besloten werd het te publiceren in dit boek. Voor de lezer ligt nu in leesbare vorm het eerste resultaat klaar van deze twee projecten.

L. Hacquebord (Ed.), *LASHIPA. History of Large Scale Resource Exploitation in Polar Areas.* (Circumpolar Studies, Vol. 8), 172 pp., € 25.

Bestellen: www.rug.nl/let/onderwijs/onderwijscentra/arctischCentrum/Books/LASHIPA

DE LAATSTE TRAAAN. Walvisvangst met de Willem Barendsz, 1946-1964

Traan heeft niets te maken met de beruchte levertraan van vroeger. Walvistraan werd voor margarine gebruikt. Nederland had in 1945 voor zijn bevolking een levensgrote behoefte aan vetten, maar had bijna geen deviezen om ze te kopen. Eigen walvisvangst bracht traan, kostte geen deviezen en leverde werkgelegenheid op. Een Amsterdams initiatief werd door Haagse ministeriële instanties omarmd. De Nederlandsche Maatschappij voor de Walvisvaart onder directie van Vinke & Co stuurde achttien keer achtereenvolgens tussen 1946 en 1964 het fabrieksschip de Willem Barendsz I en II, vergezeld van vangstboten, naar het Zuidpoolgebied om de grootste baleinwalvissen te vangen. Er is veel traan aangevoerd en tot margarine verwerkt, maar miljoenen aan staatssteun was daarbij onmisbaar.

Toen die steun in 1961 wegviel, was het gauw gedaan met de Nederlandse walvisvangst. De walvispopulaties waren veel kleiner geworden. Ook andere landen moesten stoppen. In de International Whaling Commission nam Nederland vaak een geheel eigen plaats in. In totaal zijn er door de Willem Barendsz, het bekende schip met een gat achterin, 24.000 baleinwalvissen en 3.500 potvissen gevangen. Het schieten van deze dieren door Noorse gunners, de verwerking in de fabriek en de uiteindelijke financiële baten komen in dit boek uitgebreid aan de orde. En daarnaast de samenstelling van de bemanningen en het scheepsleven in Antarctische wateren.

Joost Schokkenbroek & Jaap R. Bruijn, *De laatste traan. Walvisvangst met de Willem Barendsz, 1946-1964.* Walburg Pers, 272 p. € 29,95.

Prof. dr. Jaap R. Bruijn (1938) is emeritus hoogleraar Zeegechiedenis Universiteit Leiden. Dr. Joost C.A. Schokkenbroek (1961) is hoofdconservator van Het Scheepvaartmuseum te Amsterdam.

Overige activiteiten

Pool tot Pool-dag

Op 16 maart wordt er opnieuw een Pool tot Pool-dag gehouden in het Museum Volkenkunde te Leiden.

Pool tot Pool is een jaarlijks terugkerende publiekslezingendag in maart. Met lezingen over het Arctisch gebied en voordrachten over de wereld rondom Antarctica. Er zijn ruime pauzes, dus voldoende tijd om ook onderling (Pool-) belevenissen uit te wisselen. Om de dag compleet te maken zullen Pool-gerelateerde standhouders acte de présence te geven.

Ieder jaar sluit het programma aan bij de actualiteit van dat moment. Vijf lezingen op populair-wetenschappelijk niveau belichten een breed scala aan polair onderzoek. De voertaal is Nederlands. Onderwerpen variërend van historisch tot geologisch en van antropologisch tot biologisch passeren de revue.

De organisatie heeft een nauwe samenwerking opgebouwd met Nederlandse en Belgische onderzoekers van diverse universiteiten en onderzoeksinstituten. Velen van hen waren nauw betrokken bij het afgelopen Internationale Polaire Onderzoekjaar (vierde IPY).

Meer informatie over de lezingen: www.pooltotpool.nl!

Noord-Nederland Rusland 2013

Het nieuwe jaar 2013 staat in het teken van de relatie tussen Nederland en Rusland. Gedurende het hele jaar worden evenementen georganiseerd om de relatie tussen beide landen op verscheidene vlakken te verstevigen. Vanwege de speciale banden tussen Noord-Nederland en Rusland zal er in het Noorden een aantrekkelijk festivalprogramma worden georganiseerd: een boeiende mix van economie, wetenschap en cultuur. Voor meer informatie: <http://www.nnr2013.nl/>.

Weblog Antarctica

De komende maanden zullen Groningse biologen wonen en werken op de Britse onderzoeksbasis Rothera op Antarctica. Hun onderzoek zal zich richten op het microleven in de Zuidelijke IJszee en op de klimaatgassen die dit microleven, en dan met name algen, produceert. De komende maanden zullen de onderzoeksters Jaqueline, Desiree en Maria berichten over hun verblijf en onderzoek op Rothera. Hun belevenissen zijn te vinden op <http://uk.webhosting.rug.nl/wordpress/2011/2012/12/20/aangenaam/>.

Tentoonstelling “Gestrand: walvis in Groningen”

Tot 21 april 2013 in het Universiteitsmuseum te Groningen! Geopend van dinsdag t/m zondag, van 13.00-17.00 uur. We proberen een rondleiding door de tentoonstelling te organiseren onder leiding van een walvisexpert. Als dit lukt, zullen we een extra Nieuwsbrief hierover uitbrengen.